

museum opgehangen. Grote ontsteltenis bij de kerk. Maar Mintoff trok zich daar weinig van aan en gaf het schilderij pas terug een paar dagen voordat hij in '58 aftrad.

Tien jaar lang, tot 1969, waren kerk en labour-party in een diepgaand conflict gewikkeld, dat er net zo uitzag als dat tussen de constitutionele partij en de kerk in 1930. Dat wil zeggen: opnieuw verklaarde de kerk het een doodzonde te stemmen op een haar onwelgevallige partij. Daarmee werd labour bedoeld, al werd die niet met naam en toenaam genoemd. De verkiezingen van 1962 werden

Mintoff

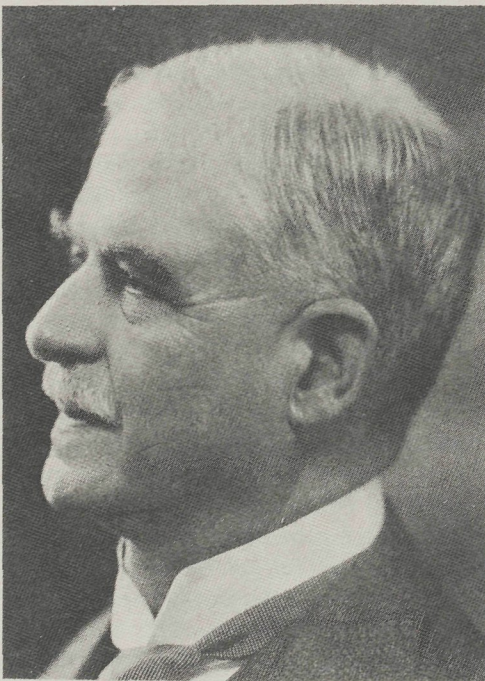
- men zou haast zeggen: zoals gebruikelijk - van kerkelijke zijde met een herderlijk schrijven begeleid. De kerk vijandige partij-gangers zouden de absolutie niet krijgen. Mintoff kon niet veel meer doen dan pamfletten tegen de kerk schrijven. De verkiezingen van '62 en ook die van '66, toen het kerkelijk interdict nog altijd op hem en de zijnen rustte, kon hij niet winnen. Toch bleek er toen al een kentering bespeurbaar te zijn. In 1964 verkreeg Malta de onafhankelijkheid (de nationalist van Borg Olivier zaten in de regering hetgeen een sterke positie in de nieuwe grondwet voor de kerk garandeerde) en het verhaal wilde, dat Mintoff en Gonzi elkander tijdens de feestelijkheden hieraan verbonden, van een betere zijde leerden kennen. De pogingen, onder meer van Vaticaanse zijde ondernomen, om de breuk te lijmen hadden dan wel geen onmiddellijk succes, er leek beweging te zijn gekomen in de fronten. Labour won de verkiezingen van '66 niet, maar wel werd 40 procent van de stemmen op hem uitgebracht, zonder dat hij, zoals Lord Strickland had gedaan, door de knieën was gegaan.

Fris bloed

Twee maanden na deze verkiezingen werd, geheel 'in de geest van het Vaticaanse con-

cilie', de kerkelijke ban op labour opgeheven (ná de verkiezingen, dat wel). Het gevoelen dat er iets moest gebeuren om de impasse te doorbreken werd steeds levender. Er werd, omdat men van mening was dat Mintoff en Gonzi te lang de strijdbijl hadden gehanteerd om het ooit eens te kunnen worden, zelfs fris bloed aangevoerd in de persoon van mgr. Gerada, een voormalige Vaticaanse diplomaat. Deze opende de onderhandelingen met labour en in '69 werd een verklaring opgesteld waarin kerk en labour hun verschillen opgaven.

Borg Olivier

Lord Strickland

Op het eerste gezicht leek die verklaring een volledige kapitulatie van de kerk tegenover labour in te houden; een langgerekt mea culpa. Volgens anderen echter moest niet worden vergeten, dat verzoening of niet, het de afgelopen jaren toch overduidelijk was ge-

bleken dat de verhoudingen op Malta dusdanig waren, dat het Mintoff onmogelijk was een verkiezing te winnen, zolang de kerk het stemmen op zijn partij gelijk had gesteld aan het begaan van een doodzonde. Bovendien bleek later, bij de verkiezingen van '71 (die Mintoff weer aan de macht zouden brengen) dat de kerk in het verkiezingsprogramma niet meer voorkwam. Zaken als burgerlijk huwelijk, echtscheiding etc. kwamen er niet meer in voor. Van labour-zijde werd daarvoor als verklaring aangevoerd, dat hier sprake was van een prioriteiten-kwestie. De eerste zorg

Aartsbisschop Gonzi

was de nationalistische regering weg te krijgen, de corruptie te bestrijden en de economie op poten te zetten. Men was de permanente ruzie met de kerk kortom gaan beschouwen als een zaak van het tweede plan, althans officieel.

Vriendelijk

Wat de omstanders echter het meest verwonderde, was het feit dat de persoonlijke verhouding tussen Mintoff en Gonzi uiterst vriendelijk en amicaal mocht worden genoemd. Dat kwam onder meer tot uitdrukking in het persoonlijk (en met succes) bemiddelen van Mgr. Gonzi in het conflict tussen de Maltese en Britse regeringen over de hoogte van de vergoeding voor de Britse basis op het eiland. Ook kreeg de aartsbisschop op zijn 88ste verjaardag een bos met 88 rode rozen. Op Malta werd verteld, dat de aartsbisschop het altijd had betreurd, dat de labourleider, die in zijn jonge jaren het seminarie had bezocht, deze opleiding niet had afgemaakt. Hij zou een goede priester zijn geweest.